

Кундій Ж. П.

Ідеї здоров'язбереження та фізичного виховання у педагогічній спадщині М. В. Скліфосовського

Сьогодні потребує переходу до принципово нової якості вищої медичної освіти, потенціал якої буде спрямовано на вирішення пріоритетних питань вітчизняної охорони здоров'я, зокрема: підвищення професіонального рівня лікарів, забезпечення їх безперервного професійного розвитку відповідно до стандартів Всесвітньої Федерації медичної освіти з урахуванням національних особливостей, омолодження та посилення кадрового, наукового та педагогічного потенціалу вищих навчальних закладів та його ефективне використання тощо [2].

Досягнення поставлених завдань неможливе без аналізу історичних здобутків світової і вітчизняної медичної науки, без аналізу основних напрямків становлення методики вивчення медико-біологічних дисциплін. У цьому напрямку перспективними шляхами вважаємо аналіз досягнень плеяди провідних науковців, серед яких чільне місце посідає Микола Васильович Скліфосовський.

Формулювання мети статті. Мета полягає вивченні ідей здоров'язбереження у системі педагогічних поглядів Миколи Васильовича Скліфосовського та оцінці їх значення для практики сучасної освіти.

Микола Скліфосовський належить до плеяди лідерів вітчизняної хірургії кінця ХІХ століття, його відкриття та досягнення є яскравим прикладом справжнього новаторства, сподвижництва і невтомної праці

М. В. Скліфосовський залишив про себе славу пам'ять як великі педагог з високою культурою та ерудицією, вихователь молоді, палкий патріот своєї батьківщини. Керована ним клініка була чудовою школою для студентів наукових робітників і тисяч лікарів, що стікаються сюди для удосконалення усіх кінців Росії. В. В. Кованов, один з біографів М. В. Скліфосовського, пише що Микола Васильович більше, ніж будь-хто інший, бачив існуючі прогалини у викладанні практичних дисциплін і прагнув заповнити їх особистою демонстрацією техніки не тільки складних операцій, але і виконанням простих хірургічних маніпуляцій. Студенти захоплювалися його майстерними прийомами при дослідженні хворих при виконанні дуже складних операцій у важкодоступних областях. Його досягнення в науці, практичній роботі лікаря-хірурга, керівника медичних установ у країні результат невтомної роботи, самовдосконалення, які, в свою чергу, збагачували його творчий потенціал відкривали реальні шляхи в незвідані області лікарської професії для вирішення складних проблем [1].

Як основоположник антисептичного методу у хірургії, Микола Васильович у своїй педагогічній діяльності постійно впроваджував **гігієнічні принципи**, він наголошував студентам на необхідності

дотримання чистоти стерильності під час проведення усіх операцій і при догляді за хворими: «При всех операциях должна быть соблюдена самая строгая чистота и опрятность».

Гігієнічні підходи до освіти широко вивчаються вченим саме хірургічної точки зору у публікації «Материалы для этиологии школьного искривления позвоночника» [3]. Вчений проаналізував статистичні дані шкільних викривлень хребта, встановивши, що ці патології частіше зустрічаються у дівчат ніж у хлопців, а в міських дітей частіше ніж у сільських. На основі цих даних, Микола Васильович визначає викривлення хребта як патологічний стан, що розвивається як наслідок культурного життя. Автор вводить поняття «шкільного викривлення хребта», що є наслідком недотримання елементарних гігієнічних норм, а також поняття «професійне викривлення», пов'язане із специфікою професійної діяльності.

Проблема впровадження гігієнічного підходу в освіті пов'язується Миколою Васильовичем із проблемою фізичного виховання підростаючої покоління. Вчений гостро ставить питання про оптимальне поєднання фізичного і розумового (інтелектуального) компоненту в освіті. «Взгляните на цвет и сок нации, на войско. Идет отряд гвардейских солдат, людей большей частью рослых, крепких; сопровождающие же их офицеры – интеллигенция армии – кажутся рядом с ними точно детьми: это питомцы наших школ, недоразвитые физически. . . . Но нельзя же ставить школьное дело так, чтобы всё было направлено исключительно к развитию только умственной сферы ребенка».

Ідеальна школа, на думку вченого, має надати гармонічне поєднання постійного і правильного розумового і фізичного розвитку. Це також має здійснюватись протягом усього навчання людини від початкової школи до університету. Важливою є думка про необхідність оцінювання рівня фізичної підготовки і фізичного здоров'я взагалі при вступі людини на роботу.

Наголошує також Микола Васильович на неперервності розвитку біологічного знання, яке повинно бути основою розвитку дослідного методу в хірургії: «В области биологических знаний нельзя делать предсказаний, устанавливающих предел для опытных исследований. . . .» Різновидом дослідницького методу є широке використання вченим генетичного аналізу та спадкових проявів девіацій розвитку, що безперечно є важливим для сучасного стану здоров'язбереження.

Література:

1. Кованов В.В. Н.В. Склифосовский/ В.В. Кованов. - М.: Медицина, 1972.-64 с.
2. Наказ МОЗ України від 03.12.10. №1074 «Про заходи МОЗ України щодо

удосконалення підготовки лікарів».

3. Склифосовский Н.В. Избранные труды / вводная статья и примеч. проф. В.В. Кованова. - М.: Медгиз, 1953. - 238 с.